

SXEDIO.K20.

ΙΟΥΛΙΟΣ 1964: Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΑ ΠΡΟΗΓΗΘΕΝΤΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΣΤΗ ΜΑΝΣΟΥΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΟΤΙ ΟΜΑΔΕΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΕΙΧΑΝ ΔΙΕΝΕΡΓΗΣΕΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΕΤΩΠΙΣΘΕΝ ΤΩΝ ΘΕΣΣΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Ο αρχηγός της Εθνικής Φρουράς Στρατηγός Καραγιάννης σε άρθρο του στην εφημερίδα "Εθνικός Κήρυξ" των Αθηνών, (7ο) σε αναδημοσίευση από την εφημερίδα της Λευκωσίας "Κύπρος" (21.6.1965) αναφέρθηκε στα όσα προηγήθησαν της μάχης στη Μανσούρα και ευρύτερα της Τηλλυρίας.

Ανέφερε:

"Η περιοχή της Μανσούρας περιλαμβάνει εξ τουρκοκυπριακά χωριά, συνολικού πληθυσμού 850 κατοίκων. Εις τούτους δέον να προστεθώσι και έτεροι 150 περίπου Τ/κ, οι οποίοι κατέφυγον εις ταύτην εκ παρακειμένων μικτών χωρίων και ούτω εν τη περιοχή Μανσούρας ευρίσκοντο εν συνόλω 1000 περίπου Τ/κ πάσης ηλικίας κατά τα γεγονότα του Δεκεμβρίου 1963.

Τα χωρία ταύτα ήσαν τα ακόλουθα: Μανσούρα 250 κατοίκων, Κόκκινα 200 κατοίκων, Αλεύκα 180 κατοίκων, Άγιοι Θεόδωροι (Άγιος Θεόδωρος) 150 κατοίκων, Σελλάϊν Τ' Απη 50 κατοίκων και οικισμός Άγιος Γεωργούδης 20 κατοίκων.

Κατά την έναρξιν των επεισοδίων μεταξύ Ε/κ και Τ/κ τον Δεκέμβριον του 1963 τα χωρία ταύτα οπλισθέντα διά κυνηγετικών όπλων και πολεμικών τοιούτων, τα οποία τοις είχαν αποσταλή από την Τουρκίαν, έθεσαν υπό έλεγχον άπασαν την περιοχήν των και εδημιούργησαν ένα χώρον ελεγχόμενον σταθερώς υπ' αυτών μορφής τετραπλεύρου, έχοντος πλάτας μεν 3-4 χιλιομέτρων και μήκος 4-5 χιλιομέτρων.

Συν τη παρόδω του χρόνου ενισχυθείσα η περιοχή αύτη δι' οπλισμού και ανδρών εκ Τουρκίας περιεβλήθη διά μιάς συνεχούς σειράς φυλακίων και ούτω κατέστη ένα πολεμικόν στρατόπεδον, απάντων των

ανδρών από ηλικίας **16-60** ετών υποχρεωθέντων να καταταγώσιν εις τας δυνάμεις της ΤΜΤ.

Η δύναμις των Τ/κ ήτις ευρίσκετο εις την περιοχήν Μανσούρας αρχομένου του Αυγούστου του **1964**, υπελογίζετο εις **400- 500** άνδρας, εκ των οποίων **200** ήσαν εντόπιοι και **200-300** αποσταλέντες εκ Τουρκίας. Την διοίκησιν της περιοχής ήσκει Τούρκος αντισυνταγματάρχης μεθ' ομάδος **8-10** Τούρκων αξιωματικών και υπαξιωματικών ειδικώς προωθηθέντων προς τον σκοπόν υπό των Τούρκων.

Ο οπλισμός τον οποίον διέθετον οι Τ/κ ήτο εξ ολοκλήρου αμερικανικής προελεύσεως. Διέθετον τυφέκια, ατομικά αυτόματα, οπλοπολυβόλα, πολυβόλα, όλμους των **60** και **81** χιλιοστών και μπαζούκας των **3,5** ιντζών.

Είχον οργανωθή εις τέσσαρας λόχους, εκ των οποίων οι τρεις ήσαν εγκατεστημένοι επί του φυλακίου, ο δε τέταρτος ετηρείτο εφεδρικός εις Αλέφκαν μετά της διοικήσεως.

Τα φυλάκια ήσαν εγκατεστημένα επί σειράς υψωμάτων περιβαλλόντων άπασαν την περιοχήν Μανσούρας. Μεταξύ των φυλακίων τούτων παρενεβάλλοντο κενά διαστήματα από **500-1000** μ. Περιελάμβανον, δε ταύτα δύναμιν από μιας ομάδος μέχρι διμοιρίας ενισχυμένης. Τα οχυρωματικά έργα των φυλακίων ήσαν πρόχειροι, εκσκαφαί, μικροσκέπαστρα εκ ξύλων και λαμαρινών και εις τινας περιπτώσεις λιθοδομαί κεκαλυμμένοι διά πλακών εκ τσιμέντου.

Κατά τας εκτιμήσεις μας η άμυνα της περιοχής ταύτης ήτο ασθενής και δεν ηδύνατο να ανθέξη εις οργανωμένην επίθεσιν τακτικών δυνάμεων πλέον των δύο ωρών.

Εναντι των Τ/κ τούτων δυνάμεων είχαν αναπτυχθή υπό της Εθνικής Φρουράς, αι εξ εντοπίων Ε/κ δυνάμεις της περιοχής Πάφου. Διά την άμεσον ενίσχυσιν της περιοχής, εν περιπτώσει ανάγκης υπήρχον έτερα τμήματα έτοιμα να επέμβωσι ταχύτατα προς την Μανσούρα.

Η περιοχή Μανσούρας παρουσίαζε ιδιαίτερον ενδιαφέρον διά τους Τούρκους διότι διέθετον ακτίνα μήκους 4 περίπου χιλιομέτρων ελεγχομένην υπό των Τ/κ με παραθαλάσσια χωρία την Μανσούραν και τα Κόκκινα.

Αι ακταί της περιοχής ταύτης καθώς και το έδαφος εν τω συνόλω του ήτο ορεινόν και βαθέως διακεκομμένον και δεν εκρίνετο μεγάλης στρατιωτικής σημασίας.

Η ακτή των Κοκκίνων ήτο ακατάλληλος διά την προσέγγισιν έστω και μικρών σκαφών, η δε εκφόρτωσις των υλικών εγένετο διά μεταφορτώσεως επί λέμβων.

Εν συμπεράσματι, οι τούρκοι ηδύνατο να αποβιβάσωσι εκ του αφανούς μικρά τμήματα πεζικού και άνευ βαρέων όπλων εις την περιοχήν Μανσούρας, υπό την προϋπόθεσιν ότι δεν θα συνήντων την αντίστασιν της Εθνικής Φρουράς.

Επειδή επίμαχοι υπήρχον πληροφορφαί ότι οι τούρκοι εσκέπτοντο να αποβιβάσουν μυστικώς δυνάμεις εις Μανσούραν δι' αιφνιδιαστικήν ενέργειαν όπως θέσωσιν υπό την κατοχήν των ολόκληρον την Τηλλυρίαν μέχρι Λεύκας, είχομεν λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

Α) Ηλέγχομεν ημέραν και νύκτα πάσαν κίνησιν από των τουρκικών ακτών και την περιοχήν Μανσούρας.

Β) Είχομεν εξοπλίσει δύο περιπολικά σκάφη διά των οποίων από των αρχών Αυγύστου ησκούσαμεν πλήρη έλεγχον των ακτών Μανσούρας.

Γ) Εγκατεστήσαμεν περί το τέλος Ιουλίου ισχυρά τμήματα της Εθνικής Φρουράς, εις περιοχήν Κάτω Πύργου μετά σημαντικών βαρέων όπλων και προβλέπετο να εγκατασταθώσι και έτερα μετά την συμπλήρωσιν της εκπαιδεύσεως των, εις την νοτίως του Λουροβούνου περιοχήν, με αποστολήν την κατάληψιν απάσης της περιοχής Μανσούρας και απαγόρευσιν αποβάσεως τουρκικών δυνάμεων εις αυτήν.

Δ) Είχομεν ετοιμοκίνητον ισχυράν εφεδρίαν δι επέμβασιν εις την περιοχήν Μανσούρας, αν

εδημιουργείτο ανάγκη.

Κατόπιν των ληφθέντων μέτρων και των αποφασισθέντων να ληφθώσιν εν συνεχεία, εκρίνετο ότι πάσα απειλή εκ της περοχής Μανσούρας ηδύνατο να αντιμετωπισθή ευχερώς.

Κατά τους μήνας Ιούνιον και Ιούλιον είχαν ενεργηθή λεπτομερείς αναγνωριστικάί επιχειρήσεις εις την περιοχήν ταύτην, κατόπιν της πληροφορίας ότι ενισχύοντο οι Τ/κ δι' αποστολής εκ Τουρκίας οπλισμού και ανδρών της μελετωμένης αποβάσεως τακτικών τουρκικών δυνάμεων εις αυτήν και της καταλήψεως του υψώματος Λουρόβουνο κατά μήνα Ιούλιον εκ του οποίου ηπειλείτο η οδός Πωμός-Λειβάδι- Σταυρός Ψώκας- Μονή Κύκκου-Λευκωσίας.

Εκ των αναγνώρισεων αυτών αι οποίαι έφθασαν μέχρι των μετόπισθεν των Τ/κ φυλακίων μέσω των μεταξύ τούτων διακένων διεπιστώθησαν τα κάτωθι:

Α) Οτι αι θέσεις των φυλακίων ήσαν καλώς επιλεγεμένα και το πεδίο βολής τούτων δεν υπερέβαινε τα 50 μ. ο δε χώρος υπό της στρατιωτικής οφρύος μέχρι της βάσεως των υψωμάτων, επί των οποίων ήσαν εγκατεστημένα, ήτο απυρόβλητος. Ένεκεν του λόγου τούτου, προωθηθείσαι περίπολοι κατά την νύκτα έφθασαν εις μικράν απόστασιν από των φυλακίων και κατεσκόπευσαν τας συνηθείας των και τον τρόπον εκτελέσεως της αποστολής των.

Β) Οτι η δύναμις των φυλακίων ήτο μικρά κυμαινομένη από μιας ομάδος 8 ανδρών μέχρι μιας διμοιρίας ενισχυμένης.

Γ) Οτι η υπηρεσία των φυλακίων διεξήγετο πλημμελώς και η πειθαρχία των ανδρών ήτο χαλαρά.

Δ) Οτι όπισθεν των φυλακίων ουδεμία ετέρα αμυντική τοποθεσία υπήρχε πλην ενός λόχου εφεδρικού διαμένοντος εις την Αλέφκαν και ο οποίος είχεν αποστολήν να σπεύση εις βοήθειαν τυχόν προσβαλλομένων φυλακίων.

Λόγω της ασθενεστάτης ταύτης διατάξεως των Τ/κ της περοχής Μανσούρας, είχαν προκριθή δύο τρόποι ενεργείας διά την περίπτωσιν και την οποίαν

απεφασίζετο η εκκαθάρισις της.

Π ρ ώ τ ο ς τρόπος ενεργείας: Διεϊσδυσις κατά την νύκτα καταδρομικών δυνάμεων εις τα μετόπισθεν των φυλακίων διά των μέσω τούτων διακένων και έφοδος κατ' αυτών άμα τη έώ (πρωία) προς καταστροφήν και σύλληψιν των ανδρών των.

Διά της μεθόδου αύτης θα ηδύναντο να καταστραφώσι συγχρόνως **8-10** φυλάκια και κατά συνέπειαν ολοκληρος η τοποθεσία θα παρέλυσεν, αφού το σύνολον των φυλακίων ταύτης δεν υπερέβαινε τα **20**.

Μετά την εξάρθρωσιν της αμύνης της περιοχής ταύτης θα εκινούντο τμήματα προς άμεσον και αιφνιδιαστικόν την κατάληψιν των υψωμάτων των εκατέρωθεν χωρίων Κόκκινα και Δυτικής Μανσούρας και ούτω άπασα η ακτή θα ετίθετο υπό τον έλεγχον μας.

Διά την εφαρμογήν του σχεδίου τούτου απητούντο μικραί μεν δυνάμεις αλλ' άριστα εκπαιδευμένα και χρόνος **2-4** ωρών.

Δ ε ύ τ ε ρ ο ς τρόπος ενεργείας: Μαζική επίθεσις εν τη κατευθύνσει Κάτω Πύργος- Μανσούρα- Κόκκινα και Μοσφιλέρι-Κόκκινα (Το χωρίον Μοσφιλέρι κατοικούμενον υπό Ε/κ ευρίσκεται εντός της περιοχής της Μανσούρας και διέθετε δύναμιν δύο διμοιριών).

Ταυτοχρόνως απασχόλησις διά μετωπικών πυρών απάντων των φυλακίων των Τ/κ υπό των τμημάτων Ανω και Κάτω Πύργου και Παχυσάμμου. Διά της μεθόδου ταύτης προεβλέπετο η εκκαθάρισις της περιοχής ενός **4-6** ωρών, είχον δε προωθηθή διά την εφαρμογήν της τα προβλεπόμενα τμήματα και εξαπαιδεύοντο προς τον σκοπόν τούτον.

Αν αι περιστάσεις το επέτρεπον θα εφηρμόζοντο αμφοτέραι αι ανωτέρω μέθοδοι ταυτοχρόνως και προεβλέπετο η εκκαθάρισις της περιοχής Μανσούρας εις την περίπτωσιν ταύτην, εντός δύο ωρών. Το σύνολον των δυνάμεων που απητείτο διά τον σταθερόν έλεγχον της περιοχής Μανσούρας και την εν περιπτώσει ανάγκης πλήρη εκκαθάρισιν της εκ των Τ/κ προεβλέπετο να εγκασταθή εις τας θέσεις του ταχύτατα.

Εν συμπεράσματι η περιοχή Μανσούρας ήτο λίαν χρήσιμος εις τους Τούρκους, διότι δι' αυτής ενεφωδιαζον εις οπλισμόν και πυρομαχικά και ενίσχυσον δι αποστολής ανδρών τους Τ/κ.

Είχον ληφθή μέτρα διά την εξουδετέρωσιν της και από των αρχών Αυγούστου ευρίσκετο υπό τον συνεχή και αυστηρόν έλεγχον μας.

Δεν ηδύνατο να χρησιμοποιηθή διά σοβαράν αποβατικήν ενέργειαν, λόγω της ακαταλληλότητος των ακτών της, του ορεινού και διακεκομμένου του εδάφους της.

Ηδύνατο να χρησιμοποιηθή δι' απόβασιν μικρών τουρκικών τμημάτων, αλλά είχαν ληφθή τα κατάλληλα μέτρα διά την καταστροφήν τούτων ή κατά την απόβασιν των ή μετά ταύτην".